

Jaarplan 2025

OMGEVINGSBERAAD
Waddengebied

OMGEVINGSBERAAD Waddengebied

Inhoud

Welkom en leeswijzer	4
Hoofdstuk 1. Missie en rol Omgevingsberaad Waddengebied	6
1.1 Inleiding	7
1.2 Missie van het Omgevingsberaad Waddengebied	7
1.3 Agenda voor het Waddengebied 2050 als kompas	7
1.4 Rollen	8
1.5 Functies	8
1.6 Waddengovernance nader verklaard	9
Hoofdstuk 2. Werkwijze Omgevingsberaad Waddengebied 2025	10
2.1 Instelling en benoeming	11
2.2 De voorzitter	11
2.3 Leden en vertegenwoordiging	11
2.4 De vergaderingen	11
2.5 Besluitvorming	12
2.6 Instellen werkgroepen	12
2.7 Communicatie en openbaarheid	12
2.8 Ontwikkeling en evaluatie.	12
2.9 Het bureau	12
Hoofdstuk 3. Samenstelling Omgevingsberaad en vergaderdata 2025	14
3.1 Samenstelling Omgevingsberaad Waddengebied	15
3.2 Vergaderingen Omgevingsberaad Waddengebied in 2025	15
3.2 Jaaragenda Omgevingsberaad bijeenkomsten	16
Hoofdstuk 4. Inzet en ambitie in 2025	17
4.1 Onderwerpen	18
4.2 Toogdag 2025	19
4.3 Internationalisering	19
4.4 Jongerenparticipatie	19
4.5 Communicatie	19
Hoofdstuk 5. Begroting Omgevingsberaad Waddengebied 2025	20
5.1 Werkwijze begroting en jaarplan	21
5.2 Kostenstructuur Omgevingsberaad	21
5.3 Kosten en indexatie	21
5.4 Kosten en overheidsbijdragen in 2025	22
5.5 Reserve benutten	22
5.6 Verdeelsleutel en bijdragen voor 2025	22
5.7 Toelichting op diverse onderdelen	22
5.8 Totale begroting 2025	24
Bijlagen	26
Bijlage 1: Samenstelling Omgevingsberaad Waddengebied	26
Bijlage 2: Vergaderschema Omgevingsberaad Waddengebied	27
Bijlage 3: Voorraad-agenda Omgevingsberaad Waddengebied 2025	28
Bijlage 4: Voorraad-agenda Bestuurlijk Overleg Waddengebied 2025	30
Bijlage 5: Tijdslijnen	31

Welkom en leeswijzer

Voor u ligt het vijfde jaarplan van het Omgevingsberaad Waddengebied. We kijken vooruit naar een jaar met veel inhoud en belangrijke beslissingen voor 'ons' Waddengebied. Beslissingen van het Rijk, van regionale overheden en zeker ook van Europa. De Uitvoeringsagenda komt op stoom. Daarnaast spelen autonome processen een grote rol zoals: PAWOZ, Nota Ruimte, Ruimte voor Defensie, de implementatie van de Natuurherstelwet. Met de komst van het nieuwe kabinet in juli 2024 is een Regeerakkoord met nieuwe accenten tot stand gekomen. Bovenstaande zal in 2025 leiden tot veel parallelle processen waarbij overzicht en goede afstemming en navolgbare communicatie van groot belang is. Hoe? Daarover is in 2024 een door het Omgevingsberaad zeer gewaardeerd advies verschenen van ABDTOPConsult. In 2025 worden de aanbevelingen uit dit rapport uitgewerkt.

In dit advies wordt geconstateerd "dat de Agenda voor het Waddengebied 2050 feitelijk een omgevingsvisie voor het Waddengebied. Het is een vorm van zelfbinding, waarbij betrokken partijen zich hebben gecommitted om zich ieder vanuit zijn/haar eigen verantwoordelijkheid in te spannen voor een veilig, vitaal en veerkrachtig Waddengebied. Het is een belangrijk product van de vernieuwde governance, die als een verbetering wordt gezien. De governance zorgt voor meer uitwisseling van informatie, kennis en gezichtspunten en er wordt een toenemende gezamenlijkheid ervaren, ook tussen deelnemers met tegengestelde invalshoeken en belangen. De kernboodschap van dit rapport is samen te vatten in drie woorden: besluiten, binden en bundelen."

Besluiten

Benut de huidige governance om de meest urgente en grootste opgaven in het Waddengebied te bepalen en concentreer daarop de aandacht van alle partijen, in de wetenschap dat belangen ook zullen schuren. Neem samen een strategisch besluit over welke onderwerpen de "top 5 prioriteiten" vormen.

Binden

Het huidige BO Wadden is een bestuurlijk construct voor strategische besluitvorming en bestuurlijke afstemming maar nog niet hét bestuurlijke forum waar al het beleid ten aanzien van het Waddengebied samen aan de orde komt. Wordt beoogd om met elkaar integraal naar de diverse opgaven in het gebied te kijken, dan moet het wel ergens samen komen, namelijk in het BO Wadden. Dat is ook van belang voor een goede rolvervulling van het Omgevingsberaad Waddengebied dat gevraagd en ongevraagd advies geeft. Een eenduidig en op consensus gebaseerd advies is het meest krachtig.

Bundelen

Als de vorm de inhoud moet volgen, dan is het ook logisch dat de middelen de vorm en inhoud volgen. Een sterkere binding betekent ook zorgen dat middelen makkelijker worden "losgemaakt" uit begrotingen en fondsen. Dat geldt voor alle bestuurslagen. De voortgang op de totale bekostiging van een opgave wordt dan minder afhankelijk van de voortgang bij de afzonderlijke financiële bronnen. Die zijn immers nog te sectoraal/verticaal georganiseerd, terwijl juist een kanteling naar een meer gebiedsgerichte/horizontale benadering nodig is."

Leeswijzer

In dit jaarplan treft u in Hoofdstuk 1 een beschrijving aan van de missie en rollen van het Omgevingsberaad Waddengebied in de Waddengovernance. In hoofdstuk 2 wordt de werkwijze van het Omgevingsberaad beschreven. Hoofdstuk 3 beschrijft de samenstelling en de jaaragenda van bijeenkomsten. In hoofdstuk 4 komt onze inzet en focus in 2025 aan de orde. Het jaarplan eindigt met hoofdstuk 5 waar we de inzet van mensen en middelen vertalen in de begroting 2025.

Hoofdstuk 1.

Missie en rol Omgevingsberaad Waddengebied

1.1 Inleiding

Vrijwel iedereen in Nederland heeft er wel een persoonlijke band mee. Het Waddengebied is een belangrijk onderdeel van Nederland en is een belangrijk natuurgebied, ook internationaal. In het hart van dit gebied ligt het Nederlands deel van het Unesco Werelderfgoed Waddenzee. Er liggen eilanden, steden en dorpen waar het goed wonen, werken en recreëren is. En de Waddenzee beschermt als klimaatbuffer de kustlijn van het vasteland.

Het Waddengebied kent veel verschillende uitdagingen, belangen en stakeholders. Om binnen al die ontwikkelingen de kwaliteiten van de Waddenzee en het Waddengebied veilig te stellen en te versterken, vonden Rijk en regio het noodzakelijk om de handen ineen te slaan: een gezamenlijke inspanning om samen een vitaal, leefbaar, veerkrachtig en veilig Waddengebied te creëren. Het Rijk, de 3 Waddenprovincies, de 4 Waterschappen en alle betrokken eiland- en kustgemeenten zijn het eens geworden over een nieuw bestuur. In 2020 is het 'vernieuwde' Waddenbestuur ingericht.

Samen met stakeholders hebben de overheden de Agenda voor het Waddengebied 2050 opgesteld. Die Agenda biedt visie en koers: hoe gaan we om met de verschillende opgaven die er spelen? Het hoofddoel is een duurzame bescherming en ontwikkeling van de Waddenzee als natuurgebied en het behoud van het unieke open landschap. En daarnaast een Waddengebied dat ook in de toekomst veilig, vitaal, leefbaar en veerkrachtig blijft.

1.2 Missie van het Omgevingsberaad Waddengebied

De filosofie achter het Omgevingsberaad Waddengebied luidt dat succesvol beleid alleen tot stand komt in gezamenlijke en vroegtijdige participatie van de drie geledingen: overheid, kennis en maatschappelijke organisaties. Dit onder leiding van een onafhankelijke voorzitter. Het gemeenschappelijke gesprek en de verdieping leidt tot nieuwe inzichten en mogelijke oplossingen.

De 7 leden komen voort uit organisaties met uiteenlopende belangen en gebruikers, te weten Natuur, Waddenzeehavens, Landbouw- en Visserijsector, Recreatie- en toerismesector - en de Waddenacademie als kennisregisseur van het Waddengebied. Met het Omgevingsberaad Waddengebied wordt zo ook een platform gecreëerd waar deze partijen met verschillende achtergronden, belangen en

perspectieven gestructureerd dialogen en discussies over het Waddengebied initiëren en voeren, alsook informatie uitwisselen. Dit creëert nabijheid, een netwerk met korte lijnen tussen "Den Haag en de regio" en 'de systeemwereld en de leefwereld'. Met de Waddenacademie als kennisregisseur, worden op basis van feiten, evidence based beleid en besluitvorming voorbereid.

We hanteren bij de invulling van onze rollen altijd als uitgangspunt de hoofddoelstelling voor de Waddenzee en het Waddengebied zoals is vastgelegd in de Agenda voor het Waddengebied 2050.

1.3 Agenda voor het Waddengebied 2050 als kompas

Het Omgevingsberaad Waddengebied draagt met haar adviezen bij aan de hoofddoelstelling voor de Waddenzee. Het gaat hier om een duurzame bescherming en ontwikkeling van de Waddenzee als natuurgebied en het behoud van het open landschap. Deze hoofddoelstelling stond ook in de structuurvisie Waddenzee en blijft onverminderd van kracht.

"Leidend principe om dit te bereiken is dat bij ingrepen of handelingen in de Waddenzee uitgegaan wordt van een duurzame bescherming en/of een zo natuurlijk mogelijke ontwikkeling en het behoud van de dynamiek & geomorfologie van het gebied, kwaliteit van bodem, lucht en water daarmee samenhangende flora & fauna, alsmede de landschappelijke kwaliteiten, met name rust, weidsheid, open horizon en natuurlijkheid inclusief duisternis. Tevens worden de in de bodem aanwezige archeologische waarden en in het gebied aanwezige cultuurhistorische waarden beschermd.

Het bereiken van de hoofddoelstelling voor de Waddenzee heeft effecten op het omliggende Waddengebied, en ook andersom kunnen er effecten zijn van ontwikkelingen in het Waddengebied die van invloed zijn op het bereiken van de doelstelling voor de Waddenzee. Daarmee zijn ook de doelen voor het omliggende Waddengebied relevant, voor zover dat verband houdt met het bereiken van de hoofddoelstelling van de Waddenzee.

Hoofddoel voor het Waddengebied is dat het in 2050 veilig, vitaal en veerkrachtig is. Veilig doordat we tijdig antiperen op de gevolgen van klimaatverandering en zeespiegelstijging. Vitaal doordat wonen, werken, onderwijs en zorg mogelijk blijven, op de eilanden en langs de kust, en doordat economische sectoren excelleren in de context van het Werelderfgoed Waddenzee.

Veerkrachtig doordat robuuste natuur en het landschap van wereldklasse de effecten van klimaatverandering, duurzaam gebruik en nieuwe ontwikkelingen kunnen opvangen.

De doelstellingen voor het Waddengebied zijn:

- De natuur is en blijft van wereldklasse en ontwikkelt zich verder, in samenhang met de natuur over de grens
- De unieke waarden van het landschap en het cultureel erfgoed blijven behouden en ontwikkelen zich verder.
- In het Waddengebied is het goed, veilig en klimaatbestendig wonen, werken en recreëren.
- De economische sectoren excelleren, in de context van het Werelderfgoed Waddenzee”

In 2025 - een jaar voor het einde van de looptijd van dit Uitvoeringsprogramma (2026) - vindt op basis van de jaarlijkse diagnoses, voortgangsrapportages en de monitoring van de doelen een eerste uitgebreide evaluatie plaats van de Agenda en het Uitvoeringsprogramma. Deze evaluatie biedt input voor het opstellen van een geactualiseerd Uitvoeringsprogramma voor de periode vanaf 2026.

1.4 Rollen

Het Omgevingsberaad Waddengebied heeft vier rollen in het oprichtingsdocument:

1. Ontmoetingsplaats: Vertegenwoordigers van overheden met mandaat waarbij we denken aan directeuren en voorzitters/ directeuren van maatschappelijke organisaties en wetenschap. Doel is elkaar op de hoogte te houden en te betrekken van hetgeen aan de orde was, is of komt.
2. Adviesorgaan namens maatschappelijke organisaties en gebruikers: Het doel is gevraagd en ongevraagd advies geven over beleid, de voortgang en de implementatie ervan aan rijk en andere overheden.
3. Voorportaal van het Bestuurlijk Overleg Waddengebied (BOW). Rijk en regionale overheden gebruiken het Omgevingsberaad voor het bespreken en toetsen van beleidsvoorstellen. Het beraad maakt daarmee onderdeel uit van de beleidsomgeving en kan in die hoedanigheid tevens thema's agenderen in het Bestuurlijk Overleg Waddengebied. Te bespreken beleidsvoorstellen zijn behandeld in het Omgevingsberaad en van een advies voorzien.

4. Platform voor gestructureerde discussies: Het doel is goed voorbereid aan de orde te stellen van beleidskwesties en/of actuele ontwikkelingen. Gezamenlijk kan ook naar oplossingen worden gezocht.

1.5 Functies

Met deze rollen vervullen we diverse functies, die zorgen voor gezamenlijke en vroegtijdige interactie en participatie waarmee succesvol beleid en besluitvorming wordt bevorderd:

1. Advisering over Waddenbeleid, zowel voor elk BOW-overleg als de afzonderlijke betrokken regionale overheden en het Rijk (en haar afzonderlijke departementen)
2. Agenderen van (actuele) thema's in het Waddengebied
3. Aandragen van oplossingen voor Waddenvraagstukken
4. Volgen en bespreken van ontwikkelingen en actuele situaties in het Waddengebied
5. Beïnvloeden van beleidsvorming en beleidsmakers
6. Samenbrengen en betrekken van alle betrokken partijen in het Waddengebied

De functie van het Omgevingsberaad is zwaarwegend te adviseren over beleidsvraagstukken die voor het Waddengebied van belang zijn. De andere functies die genoemd worden, moeten daar in samenhang mee gezien worden. Het geheel is nodig om tot een goed en voldragen advies te komen.

De adviezen worden twee keer per jaar voor de vergaderingen van het Bestuurlijk Overleg Waddengebied uitgebracht. Tussendoor worden ook adviezen uitgebracht op afzonderlijke trajecten, op belangrijke momenten in deze processen, gericht aan het betrokken departement of overheid.

Het advies van het Omgevingsberaad is binnen de Waddengovernance als zwaarwegend aangemerkt, hetgeen betekent dat adviezen van essentieel belang zijn bij bepaling van beleid door de betrokken overheden. Veel van deze invloed wordt vroegtijdig en interactief opgepakt in het vormgeven van de beleidsprocessen en de besluitvorming.

1.6 Waddengovernance nader verklaard

Het Waddengebied wordt net als de rest van Nederland bestuurd door verschillende overheden: gemeenten, provincies, waterschappen en het rijk. Ook de Waddenzee is ingedeeld bij provincies en gemeenten. Vier waterschappen zijn verantwoordelijk voor de veiligheid op de eilanden en op het vaste land van het Waddengebied.

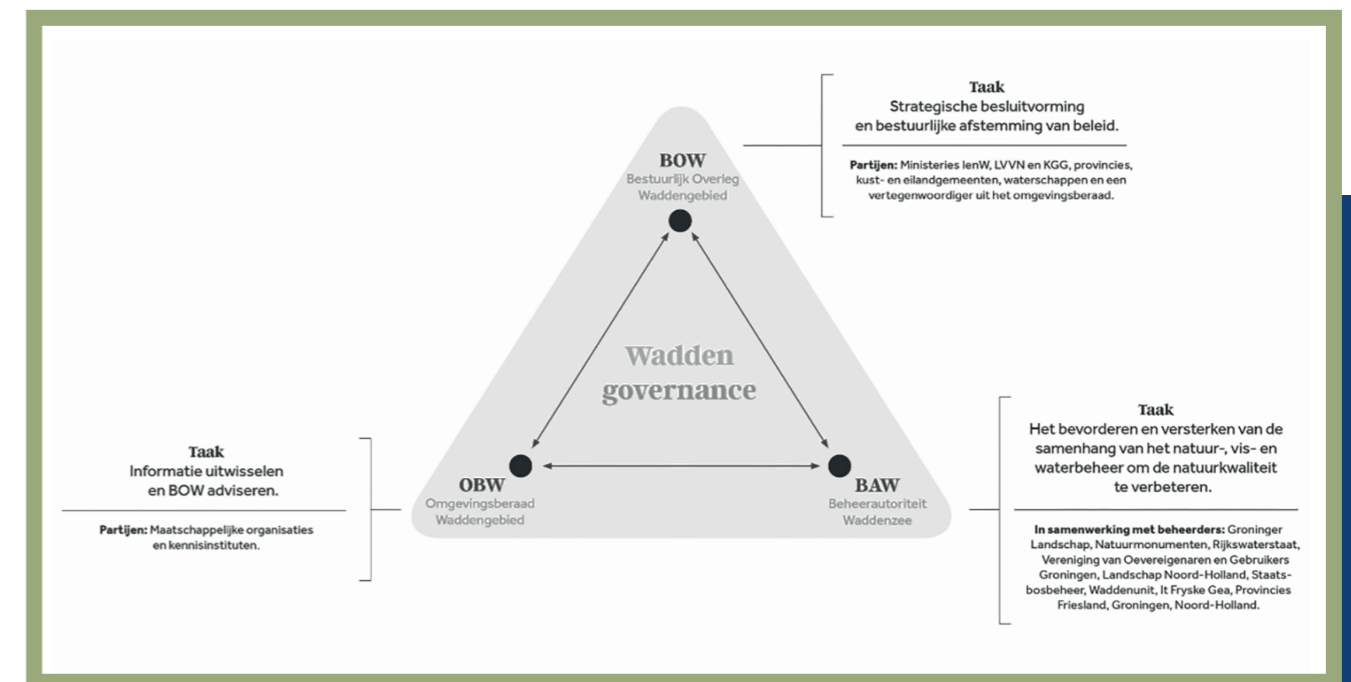
In 2020 is er een nieuwe Waddengovernance van start gegaan met 3 pijlers. Het doel hiervan is een helder en gestructureerd besluitvormingsproces vorm te geven. Hiermee zijn twee nieuwe overleggen geïntroduceerd: het Bestuurlijk Overleg Waddengebied en het Omgevingsberaad. Daarnaast is de Beheerautoriteit Waddenzee ingericht.

De eerste pijler is het Bestuurlijk Overleg Waddengebied waarin het Rijk, de drie Waddenprovincies, alle kust- en eilandgemeenten en 4 waterschappen bestuurlijk vertegenwoordigd. Het overleg is gericht op gezamenlijke, strategische besluitvorming over het beleid voor het Waddengebied. Dit gebeurt onder voorzitterschap van de Minister van IenW, dhr. Madlener, als coördinerend bewindspersoon voor de Wadden binnen het Rijk.

Tweemaal per jaar vinden deze vergaderingen plaats. De voorzitter van het Omgevingsberaad neemt als adviseur deel en brengt de adviezen van het Omgevingsberaad naar voren. Hij vervult eveneens de rol van vicevoorzitter van het BOW.

Het Omgevingsberaad is de tweede pijler van deze Waddengovernance.

De derde pijler is de Beheerautoriteit Waddenzee. In het Regeerakkoord van 2017 stond “dat er één beheerautoriteit komt voor de Waddenzee die een integraal beheerplan uitvoert, waardoor betere bescherming van natuurgebieden gecombineerd wordt met beter visbeheer”. Dit heeft geleid tot de instelling van de Beheerautoriteit Waddenzee. Met het inrichten van de Beheerautoriteit Waddenzee is er een heldere scheiding aangebracht tussen opdrachtgeverschap en opdrachtnemerschap van het beheer. De opdrachtnemers zijn de terreinbeherende organisaties, waaronder RWS en natuurorganisaties.

Figuur 1: Waddengovernance met 3 pijlers

Hoofdstuk 2. Werkwijze Omgevingsberaad Waddengebied 2025

2.1 Instelling en benoeming

Het Omgevingsberaad Waddengebied is bij aanvang op verzoek van mevrouw C. van Nieuwenhuizen-Wijbenga, de minister van Infrastructuur en Waterstaat en mevrouw C. Schouten, de minister van Landbouw, Natuur en Voedselveiligheid ingericht door drs. A.A.M Brok. Hij is de onafhankelijke voorzitter van het Omgevingsberaad. De voorzitter van het Omgevingsberaad wordt benoemd door de minister van Infrastructuur en Waterstaat. Het Omgevingsberaad Waddengebied bestaat uit leden van maatschappelijke organisaties c.q. gebruikers van het Waddengebied, de Waddenacademie als kennisregisseur en een vertegenwoordiging van alle overheden.

De leden worden op voordracht van hun organisaties door de voorzitter benoemd voor vier jaar. Herbenoemingen zijn mogelijk. Vertegenwoordigers van de overheden worden in overleg met de voorzitter door hun organisaties afgevaardigd waarbij uitgegaan wordt van bestuurlijke vertegenwoordiging of afvaardiging op directieniveau. De leden en vertegenwoordigers kunnen zich laten vervangen door vaste vervangers.

Het lidmaatschap of de vertegenwoordiging van leden en deelnemers van het Omgevingsberaad kan, naast het aflopen van de zittingsduur, ook beëindigen door het verlies van de hoedanigheid op grond waarvan men is benoemd en/of op eigen verzoek. Er worden geen vergaderkosten of andere vergoedingen uitgekeerd.

De huidige bemensing van het Omgevingsberaad vindt u in bijlage 1.

2.2 De voorzitter

De voorzitter staat voor het gezamenlijke opgesteld advies en gemeenschappelijke opvattingen en komt op voor het belang van het Omgevingsberaad Waddengebied. Hij vervult de "linking pin" functie naar het Bestuurlijk Overleg Waddengebied en voor zover aan de orde naar andere overleggen waar hij het Omgevingsberaad vertegenwoordigt.

De voorzitter inspireert, stimuleert en activeert discussies over beleidsontwikkelingen. Hij is boegbeeld en heeft de positie om naar eigen inzicht een intern overleg van leden en vertegenwoordigers van het Omgevingsberaad bijeen te roepen. Hij kan leden/vertegenwoordigers aanspreken op gemaakte afspraken en hun verantwoordelijkheden t.a.v. het Waddengebied.

2.3. Leden en vertegenwoordiging

Zoals beschreven in paragraaf 2.2 bestaat het Omgevingsberaad Waddengebied uit leden van maatschappelijke organisaties en gebruikers van het Waddengebied en een vertegenwoordiging van overheden.

In het Omgevingsberaad zijn stakeholders uit het Waddengebied vertegenwoordigd. Ten behoeve van het opstellen van adviezen en /of draagvlak verbreding voor belangen die naar het oordeel van de leden van het Omgevingsberaad Waddengebied onvoldoende vertegenwoordigd zijn, kunnen de leden van het Omgevingsberaad Waddengebied besluiten tijdelijk derden als lid toe te voegen.

De vertegenwoordigers van de overheden gebruiken het Omgevingsberaad voor het inbrengen, bespreken en/of toetsen van beleidsvoorstellen. Bij het opstellen van het advies hebben zij vooral een rol in de informatievoorziening en bij het meedenken over mogelijke oplossingen. Zij geven achtergrondinformatie over beleid en ontwikkelingen daarin. Zij dragen actief bij aan de platform- en netwerkfunctie.

De leden bepalen het advies aan het BOW en/of aan afzonderlijke overheden. In de voorbereiding van de adviezen, benutten leden en overheden de platform- en netwerkfunctie vroegtijdig en interactief om zodoende thema's te agenderen, oplossingen aan te dragen alsmede (wetenschappelijke) kennis, belangen en perspectieven uit te wisselen en te delen.

2.4 De vergaderingen

Het Omgevingsberaad Waddengebied vergadert zo vaak als door de voorzitter nodig wordt geoordeeld of indien tenminste drie leden/vertegenwoordigers van het Omgevingsberaad hierom verzoeken. Het uitgangspunt vanaf de start is dat het Omgevingsberaad vijf keer per jaar bij elkaar komt: twee keer voorafgaand aan het BOW en minimaal twee keer strategisch. Elk jaar is er een retraite moment voor reflectie, elke twee jaar een meerdaags werkbezoek.

Het bureau bereidt in afstemming met de voorzitter de vergaderingen voor. Het bureau heeft ter voorbereiding van elke vergadering minimaal drie weken voor de vergadering een voorbereidend overleg (VOO) met (inhoudelijke/ambtelijke) vertegenwoordigers van alle leden en overheden van het Omgevingsberaad. Het bureau draagt er zorg voor dat de agenda en stukken

(spoedeisende gevallen uitgezonderd) tenminste 2 weekenden voorafgaand aan de vergadering aan de deelnemers worden toegezonden. De vergaderingen zijn besloten. Wel kan de voorzitter mensen uitnodigen om bij de vergadering aanwezig te zijn.

Themabijeenkomsten (voor OBW en VOO leden) zorgen voor een inhoudelijke verdieping. Door de vraag en het aanbod is dit aantal gestegen naar drie keer per jaar. Gezien de werkdruk is dit ook het maximaal aantal dat we in 2025 inplannen. De onderwerpen kunnen worden aangedragen door alle leden en overheden. Jaarlijks wordt een kennisagenda hiervoor opgesteld.

2.5 Besluitvorming

Het vaststellen van het advies of de te maken keuzes gebeurt in consensus door de leden. Mocht dit niet mogelijk zijn omdat de standpunten te ver uit elkaar liggen dan zullen in het advies alle elementen en overwegingen aan de orde komen. Bij het vaststellen van het advies in het Omgevingsberaad worden ook de standpunten van de overheden betrokken. Er wordt waar nodig en mogelijk, voldoende tijd genomen voor het opstellen van het advies, zodat waar nodig gebruik gemaakt kan worden van wetenschappelijke inzichten en de leden van het Omgevingsberaad hun achterban kunnen raadplegen. De leden van het Omgevingsberaad Waddengebied spannen zich in om hun achterban mee te nemen in de adviezen en voorstellen voor mogelijke oplossingen.

2.6 Instellen werkgroepen

Het Omgevingsberaad kan voor een bepaalde opdracht een tijdelijke of vaste werkgroep instellen. Deze tijdelijke werkgroep komt onder leiding te staan van één van de leden van het Omgevingsberaad Waddengebied. De opdracht voor deze werkgroep wordt vastgesteld in de vergadering van het Omgevingsberaad Waddengebied.

2.7 Communicatie en openbaarheid

De voorzitter is het eerste aanspreekpunt in de externe communicatie en vertegenwoordigt het Omgevingsberaad in overleggen, tijdens bijeenkomsten en bij andere gelegenheden.

De voorzitter zal alleen zaken naar buiten brengen, via bijvoorbeeld perscontacten, persberichten en twitterberichten, wanneer dit binnen het Omgevingsberaad Waddengebied is afgestemd

Het bureau plaatst de adviezen op de website van het Omgevingsberaad, evenals een korte samenvatting van de

inhoud van de vergadering. De mate van openbaarheid van het advies en andere publicaties van het Omgevingsberaad volgt in principe de mate van openbaarheid van het beleidsvoornemen.

Alle leden en vertegenwoordigers zorgen proactief voor goede informatievoorziening naar de anderen. Wij 'handelen verrassingsvrij'.

2.8 Ontwikkeling en evaluatie

Jaarlijks wordt met het jaarplan kleine wijzigingen, zoals wijzigingen in de samenstelling of werkwijze van het Omgevingsberaad doorgevoerd. Het jaarplan wordt in het najaar door de leden en overheden doorgesproken.

In 2021 heeft – eerder dan aanvankelijk was gepland – een externe evaluatie plaatsgevonden. Deze aanbevelingen zijn doorgevoerd vanaf het jaarplan 2022. In 2025 wordt opvolging gegeven aan het ABDTOPConsult-advies. Het ligt voor de hand dat ook het Omgevingsberaad participeert in dit vervolg en daarbij kijkt naar haar eigen werkwijze, rollen en taken binnen de Waddengovernance.

2.9 Het bureau

Het bureau van het Omgevingsberaad ondersteunt de voorzitter, de leden en de vertegenwoordigers in de werkzaamheden, die komen kijken bij alle rollen en functies. Het bureau bestaat uit 4 medewerkers (2,4 fte): een directeur-secretaris (Tamara Bok, 32 uur), een senior beleidsadviseur (Hannelore Strik, 24 uur), een adjunct-secretaris (Hugo Eekhof, 16 uur) en een secretaresse (Enith Geertsma, 14 uur).

De activiteiten van het bureau bestaan onder andere uit:

- Voorbereiden vergaderingen OBW en VOO, waaronder tijdige agendering en verzorgen van de stukken via Ibabs en WeTransfer.
- Voorbereiding van de advisering door het OBW, in afstemming met leden en VOO
- Organiseren van de (meerdaagse) bijeenkomsten, themabijeenkomsten en symposia
- Communicatie en versterken van de relatie met de leden en achterbannen (waaronder werkbezoeken en aanwezigheid bij onder andere symposia van de deelnemers)
- Bijdragen aan en opnieuw ontwikkelen van de trilaterale samenwerking en internationale/europese agenda
- Mede-organiseren van de jaarlijkse netwerk-bijeenkomsten, waaronder De Toogdag voor het Waddengebied (samen met het Waddenfonds)

De directeur-secretaris is conform het Uitvoeringsprogramma adviserend lid van het MT Rijk Regio. Dit is het ambtelijk vooroverleg voor het BOW. Het MT stelt, op basis van het voorwerk door het Programmabureau, de stukken vast voor agendering richting het BOW. Daarnaast is het MT Rijk-Regio signalerend en agenderend bij knelpunten rond de uitvoering van het Uitvoeringsprogramma, bijvoorbeeld rond de inhoud, capaciteit en/of middelen. De coördinatie van het Uitvoeringsprogramma verloopt via een klein, flexibel programmabureau. De directeur-secretaris is conform het Uitvoeringsprogramma onderdeel van het Programmabureau. De strategisch beleidsadviseur onderhoudt met de programmacoördinator van het Rijk het contact met de verschillende trekkers van de UP's en transities. Zij is ook (inhoudelijk) lid van diverse werkgroepen van de diverse UP's en transities.

De adjunct-secretaris verzorgt de verslagen van de vergaderingen van het OBW. Daarnaast is hij verantwoordelijk voor de organisatie van de Toogdag en

de (meerdaagse) werkbezoeken. De financiële planning en verantwoording alsmede de afhandeling van de bijdragen van het Rijk is eveneens in zijn handen. Het secretariaat verzorgt de afspraken, de facturering en de facilitaire zaken rondom alle bijeenkomsten in het Huis voor de Wadden.

De bijeenkomsten en activiteiten genoemd in hoofdstukken 3 en 4 vragen een scherpe begrenzing van activiteiten. Zo wordt er in 2025 intensiever ingezet op communicatie, het opstarten van jongerenparticipatie én meer trilaterale en internationale activiteiten. Twee volle en inhoudelijke BOW-agenda's, besluitvorming op een aantal grote thema's, het vervolg op ABDTOPConsult-advies en de evaluatie van de Agenda voor het Waddengebied 2050 (inclusief monitoringsrapportage van het Uitvoeringsprogramma) zal volledig beslag leggen op de formatie van 2,4 fte. De beschikbare capaciteit (in deeltijdverband) moet daarom goed bewaakt worden. Er is dus geen ruimte voor inzet voor extra activiteiten. De directeur-secretaris zal de voorzitter daar periodiek over informeren.

Hoofdstuk 3.

Samenstelling Omgevingsberaad en vergaderdata 2025

3.1 Instelling en benoeming

Het Omgevingsberaad Waddengebied heeft een vaste samenstelling, bestaande uit de voorzitter, een directeur-secretaris, 7 leden en 8 vertegenwoordigers van overheden.

1. een onafhankelijk voorzitter;
2. twee leden namens de natuur- en milieuorganisaties;
3. één lid namens de zeehavens;
4. één lid namens de visserij;
5. één lid namens de landbouw;
6. één lid namens recreatie en toerisme;
7. één lid namens de wetenschap;
8. één vertegenwoordiger namens het Ministerie van IenW;
9. één vertegenwoordiger namens het Ministerie van LVN;
10. één vertegenwoordiger namens het Ministerie van KGG;
11. één vertegenwoordiger namens de Stuurgroep Waddenprovincies;
12. één vertegenwoordiger namens het Samenwerkingsverband De Waddeneilanden;
13. één vertegenwoordiger namens Vereniging van Waddenzeegemeenten;
14. één vertegenwoordiger namens de betrokken waterschappen;
15. één vertegenwoordiger namens de Beheerautoriteit Waddenzee;
16. een directeur-secretaris met ondersteuning (strategisch adviseur, adjunct-secretaris en secretariële ondersteuning).

Het overzicht van de namen van de leden- en vertegenwoordigers per 1-1-2025 is als bijlage 1 bijgevoegd.

3.2 Vergaderingen Omgevingsberaad in 2025

In 2025 staan 5 vergaderingen van het OBW gepland. Zie tabel 1.

3.2 Jaaragenda Omgevingsberaad bijeenkomsten

De vergaderingen van het Omgevingsberaad vinden plaats in een cyclus met het BOW, het MT Wadden Rijk-Regio en de vergaderingen van het VOO. Daarnaast zijn er drie Themabijeenkomsten, de jaarlijkse Toogdag (waaronder een ontmoeting tussen OBW-leden en het BOW) en het Waddendiner. Dit geeft een levendige interactie tussen overheid en omgeving, tussen actualiteit en de lange termijn doelen. Het brengt ook een belasting met zich mee. Zeker nu de transitie, de projecten en processen uit de Agenda 2050 en het Uitvoeringsprogramma op stoom komen, naast allerlei autonome processen. Voor een OBW- en VOO-deelnemer zijn er in 2025 circa 10 bijeenkomsten.

Samenvattend vinden in 2025 deze bijeenkomsten plaats:

- 5 OBW vergaderingen, waarvan 2 voorbereidend op het BOW
- 5 voorbereidende vergaderingen van het VOO
- 3 themabijeenkomsten
- Een Toogdag met ontmoeting OBW-BOW, Waddendiner en een Nieuwjaarsaftrap
- 2 BOW vergaderingen

datum	vergadering	tijd	locatie
27 feb, 28 feb en 1 mrt 2025	3 daagse en OBW vergadering	3 dagen	Brussel
do 3 apr 2025	regulier	09.30-12.30 uur	online
do 3 apr 2025	voorber. BOW en aansluitend een themabijeenkomst	09.30-12.30 uur	HvdW
do 25 sep 2025	regulier en aansluitend een themabijeenkomst	09.30-12.30 uur	HvdW
wo 19 nov 2025	voorber. BOW	13.30-16.30 uur	HvdW

Tabel 1: Vergaderingen Omgevingsberaad Waddengebied in 2025

Agenda Omgevingsberaad bijeenkomsten 2025

datum	wie/wat	onderwerp
14 jan	OBW/VOO	Themabijeenkomst
14 jan	OBW	Ontmoeting Leden OBW met MT
4 feb	OBW	Waddendiner
6 feb	Allen	Waddendebat
11 feb	VOO	
28 feb	OBW	tijdens 3-daagse 28 feb - 1 mrt
18 mrt	VOO	
3 apr	OBW	
6 mei	VOO	datum onder voorbehoud
22 mei	OBW	voorafgaand aan BOW
22 mei	OBW/VOO	Themabijeenkomst
23 jun	Toogdag	Leefbaarheid
23 jun	OBW	Ontmoeting met BOW Toogdag
23 jun	BOW	Tijdens de Toogdag
9 sep	VOO	
25 sep	OBW	
25 sep	OBW/VOO	Themabijeenkomst
28 okt	VOO	datum onder voorbehoud
19 nov	OBW	voorafgaand aan BOW
4 dec	BOW	Den Haag

Tabel 2: Agenda Omgevingsberaad bijeenkomsten 2025

Hoofdstuk 4. Inzet en ambitie Omgevingsberaad Waddengebied in 2025

4.1 Onderwerpen

De onderwerpen die hieronder genoemd worden zijn onderwerpen die op basis van de 24-uursessie met VOO en Omgevingsberaad van 28 en 29 november 2024 zijn geselecteerd. Deze opsomming is niet limitatief. Een deel van de inhoud zal mede bepaald worden door de onderwerpen die in juni en december de agenda van het BOW zullen bepalen. Zie hiervoor bijlage 4.

Om het BOW zo goed mogelijk van relevante adviezen te voorzien, worden de 2 vergaderingen van het Omgevingsberaad (in mei en november) die daaraan voorafgaan, voor deze vaak overvolle agenda's gereserveerd. In de VOO- en OBW-vergaderingen van februari/april en september, worden deze onderwerpen besproken en een advies reeds voorbereid aan de hand van denkbare dilemma's.

In 2025 zal de focus liggen op: Beleidskader Natuur Waddenzee (inclusief sociaaleconomische analyse en het afwegingskader), anticiperen op Natuurherstelverordening, Visserij (beleid en transitie), PAWOZ en Defensie. Het onderdeel Gastvrijheidsbeleid wordt onderdeel van de Toogdag.

Veel trajecten kennen lange tijdslijnen en een zorgvuldige (wettelijke) procedure. Deze tijdslijnen vindt u in bijlage 5. Het Omgevingsberaad streeft ernaar om zo veel mogelijk aan het begin van een traject te adviseren over betrokkenheid van de stakeholders en omgeving, participatie en communicatie. Immers, succesvol beleid komt vooral tot stand komt in gezamenlijke en vroegtijdige participatie van de drie geledingen: overheid, kennis en maatschappelijke organisaties.

De ervaring leert dat de actualiteit van de lopende processen aandacht vraagt. Daarnaast staan in het Regeerprogramma voornemens voor beleid en wetgeving opgenomen die het Waddengebied en de Agenda voor het Waddengebied 2050 zullen raken. Het Omgevingsberaad bespreekt ook jaarlijks de voortgang van het Uitvoeringsprogramma en tweejaarlijks de realisatie van de doelen om te kijken waar bijsturing nodig is. Zo volgen we of de doelen van de de Agenda voor het Waddengebied 2050 binnen bereik liggen. In 2025 vindt een eerste uitgebreide evaluatie plaats van de Agenda en het Uitvoeringsprogramma.

4.2 Toogdag 2025

Ook in 2025 zal er, in samenwerking met het Waddenfonds, een Toogdag voor het Waddengebied georganiseerd worden. Deze staat gepland op 23 juni 2025. Tijdens de Toogdag vindt ook traditiegetrouw het Bestuurlijk Overleg Waddengebied plaats. Voor het Omgevingsberaad is de ontmoeting met het Bestuurlijk Overleg Waddengebied een belangrijk onderdeel van deze dag. In 2024 was dit succesvol. Helaas waren er geen ministers bij, maar het gesprek met de aanwezige bestuurders verliep naar ieders tevredenheid. Het is dit jaar opnieuw onze insteek dat de leden van het Omgevingsberaad de bestuurders van het BOW ontmoeten en spreken.

Het thema voor 2025 stelt de bewoners in het gebied centraal: Wat bepaalt nu leefbaarheid? Op welke wijze houden projecten, beleid en besluiten van de overheid rekening met de leefbaarheid. Gastvrijheid in het Waddengebied (toerisme en recreatie) geven we hierin een prominente plaats. Dit geldt ook voor de jongerenparticipatie. Dit jaar is het evenement in de provincie Groningen.

4.3 Internationalisering

Ons Waddengebied ligt in het internationale Unesco Werelderfgoed. De overheden onderhouden bestuurlijk trilaterale contacten met Denemarken en Duitsland in de Wadden Sea Board. Helaas heeft het Wadden Sea Forum voor stakeholders zichzelf opgeheven. Het Omgevingsberaad dringt herhaaldelijk bij het ministerie van LVN aan op continuering van die trilaterale stakeholdersbetrokkenheid. Ook in 2025 zullen wij dit blijven doen en indien nodig zullen wij hierin zelf initiatief nemen.

Daarnaast wordt in Brussel veel beleid en wetgeving vastgesteld dat van groot belang is voor het Waddengebied en het bereiken van de doelen in de Agenda voor het Waddengebied 2050. Daarom verdiepen wij ons 'in Brussel' aan de hand van het "Plan van aanpak Europese Besluitvorming en het Waddengebied". De eerste aanzet is gegeven op 28 en 29 november 2024 in de 24-uursessie. Tijdens het 3-daagse werkbezoek in Brussel wordt dit inzicht scherper door ontmoetingen met Europarlementariërs, het Huis voor de Nederlandse Provincies, de Permanente Vertegenwoordiging en belangenbehartigers van de leden en overheden aldaar. We verdiepen ons vooraf in enkele thema's waaronder de Europese Strategie voor waterweerbaarheid. Nadien bepalen we of en hoe onze oriëntatie op de EU vorm kan krijgen. Mogelijk formuleren we een advies aan het BOW hierover.

4.4 Jongerenparticipatie

Het Omgevingsberaad heeft in 2023 het initiatief op zich genomen voor het instellen van een jongerenraad, op verzoek van DG Slangen van het ministerie van LVN. In 2024 heeft stagiaire Nika van Asselt hier onderzoek naar gedaan. Wat motiveert jongeren om deel te nemen aan een Jongerenraad en wat zijn kritische succesfactoren. In de verkenning stond een aan het Omgevingsberaad adviserende jongerenraad centraal. In de 24-uursessie van 28 en 29 november is dit inzicht gewijzigd. We koppelen de jongerenparticipatie los van deze vergaderstructuur. We nodigen de jongeren uit bij de Toogdag, Het Waddendiner en de diverse congressen van de leden, Waddenacademie, Waddenfonds en overheden. Dit nemen we op in de plannen met het kernteam van de jongeren. Daarnaast komt er jaarlijks een stagiaire met een afstudeeropdracht bij het bureau van het Omgevingsberaad.

Het Omgevingsberaad start met een 2-jaar durende pilot in samenwerking met het Waddenfonds en de Waddenacademie. De organisatie en begeleiding komt bij het Innovatie Pact Fryslân.

4.5 Communicatie

In 2023 is een communicatietraject ingezet, maar dit is in afwachting van de invulling van de directeur-secretaris 'on hold' gezet. Dat is in september 2024 opgepakt. Januari 2025 wordt de communicatie-opzet inclusief een gemoderniseerde huisstijl gepresenteerd in de themabijeenkomst/nieuwjaarsbijeenkomst.

Hoofdstuk 5. Begroting Omgevingsberaad Waddengebied 2025

5.1 Werkwijze begroting en jaarplan

In 2020 is het Omgevingsberaad Waddengebied ingesteld als adviesorgaan binnen de Waddengovernance. Het werk van het Omgevingsberaad wordt gefinancierd door de overheden in het Waddengebied (Rijk, gemeenten, waterschappen en provincies) met een vaste verdeling. Deze is opgenomen in de begroting hieronder. Het jaarplan en de begroting worden opgesteld door het Omgevingsberaad. Goedkeuring is sinds 2024 belegd bij het MT Wadden Rijk Regio. Daarna wordt het ter kennisname gestuurd naar het Bestuurlijk Overleg Waddengebied.

Elk jaar wordt een Jaarrekening met een verslag van de werkzaamheden opgesteld en ter goedkeuring aangeboden aan het BOW. Op basis daarvan vindt de afrekening plaats.

De provincie Fryslân faciliteert het Omgevingsberaad op het terrein van personeel, ICT, reismogelijkheden, huisvesting en inrichting, communicatie, juridische zaken, financiën en eisen ten aanzien van overheidshandelen. Daartoe is een DVO met de provincie Fryslân afgesloten.

5.2 Kostenstructuur Omgevingsberaad

Het grootste deel van de kosten van het Omgevingsberaad Waddengebied zijn vaste kostenposten:

1. Salarissen en personeelskosten
2. Huisvesting, ICT (Ibabs) en administratieve dienstverlening door de provincie Fryslân
3. De Toogdag

activiteiten	2024	2025	verschil
1. Salarissen en personeel	249.520	270.000	20.480
2. Huisvesting, administratie en ICT	41.000	36.000	-5.000
3. Toogdag Waddengebied	27.500	29.000	1.500
4. Advies, communicatie en vergaderingen	35.980	51.800	15.820
5. BTW	20.000	20.400	400
Totaal	374.000	407.200	33.200

Tabel 3: Kostenstructuur

De jaarlijkse inhoudelijke, budgettaire keuzes beperken zich dan ook hoofdzakelijk tot het budget dat beschikbaar is voor de activiteiten en initiatieven onder 4. De hoogte van deze kosten werkt ook door in de BTW onder 5.

Dit jaarplan bevat voor 2025 een toename van activiteiten en initiatieven en daarmee ook een stijging van de kosten

van circa 17%. Deze kosten komen voort uit een 3-daags werkbezoek van het OBW aan de EU in Brussel, extra inzet op internationalisering (Trilateraal en Europa), de 2-jarige pilot voor een Jongerenraad en de benodigde verbetering op het gebied van communicatie voor achterban en verbetering van (transparante) publiekscommunicatie.

5.3 Kosten en indexatie

Initieel was de begroting € 271.075. In 2022 is de begroting van het Omgevingsberaad structureel verhoogd. Dit vindt haar grondslag in de door het Bestuurlijk Overleg Waddengebied vastgestelde notitie 'aanpak versterking Omgevingsberaad Waddengebied' die is opgesteld naar aanleiding van de beknopte evaluatie in 2021. Bij het maken van de bovenstaande financiële afspraken is in 2020 vastgelegd dat er een jaarlijkse indexatie plaatsvindt in lijn met de stijging van salariskosten en stijging van de overige kosten voor goederen en diensten. Voor de begroting 2022 is ingestemd met de jaarlijkse indexatie van de bijdragen van de overheden, aangevuld met een uitbreiding van de capaciteit en het jaarlijkse budget voor de Toogdag.

De indexatie is voor 2025 door de Provincie Fryslân gesteld op 7,5% (betreft 2/3 van de begroting) respectievelijk 2,30% (betreft 1/3 van de begroting). Voor 2025 betekent dit een gemiddelde stijging van de bijdragen van 5,73.

indexering provincie Fryslân specifiek	bedragen 2025 (aandeel totaal)	relatieve doorberekening
stijging loonkosten Fryslân	7,50% 270.000	salaris-kosten t.o.v. totaal 0,66 4,95%
stijging overige kosten incl. BTW	2,30% 140.000	overige kosten t.o.v. totaal 0,34 0,78%
Gemiddelde indexering	5,73% 410.000	totaal 1,00 5,73%

Tabel 4: Kosten en indexatie

5.3 Kosten en overheidsbijdragen in 2025

De totale overheidsbijdrage in 2024 bedroeg € 374.000. Zoals hierboven verklaard zijn de kosten gestegen ten opzichte van 2024 door de stijging van de salarissen met 7,5% en een stijging van de overige kosten van 2,3%. Dit betekent een stijging van € 33.200, resulterend in een totaal van € 395.577.

De kosten horende bij de voorgestelde activiteiten in het jaarplan 2025 bedragen € 407.200. Dit bedrag ligt hoger dan de totale gevraagde overheidsbijdrage. Het verschil ad € 11.623 wordt in deze begroting gedekt uit de ontstane reserve. Een uitgebreide toelichting vindt u hieronder.

5.5 Reserve benutten

Wij stellen in deze begroting voor een deel van de activiteiten te financieren uit de opgebouwde reserves. Gedurende 2023 en de eerste helft van 2024 is een aantal geplande activiteiten niet (volledig) uitgevoerd, onder andere wegens de onvoorziene lange duur van de vacatureprocedure voor een directeur-secretaris. Hierdoor is onderuitputting in 2023 ontstaan, zoals ook verantwoord in het Jaarverslag 2023. In 2024 verwachten wij een klein financieel positief resultaat. Daardoor is het bedrag in de reserve ultimo 2024 nu geraamd op circa € 46.000.

Voor een veilige ondergrens van de reserve in geval van onverhoopte en onvoorziene tegenvallers c.q. extra geplande activiteiten door het OBW gedurende het begrotingsjaar is 20% van het variabele werkbudget (circa 140.000) in ogenschouw genomen. Met deze hierboven voorgestelde dekking voor een tekort van € 11.623 is de raming van de reserve ultimo 2025 € 34.377. Na aftrek van de voorgestelde dekking, blijft de reserve daar met dik € 6.377 euro boven. Met een dergelijk bedrag in de reserve kan ook worden voorzien in een deel van de kosten van de 2-jarige pilot van de Jongerenraad in 2026.

5.6 Verdeelsleutel en bijdragen voor 2025

De kosten (inclusief indexatie) zijn volgens de afgesproken verdeelsleutel verdeeld over de Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen. Voor 2025 ziet op basis van die verdeelsleutel de kostentoedeling er als volgt uit.

opbrengsten		2024	2025	verschil
Berekening grondslag	Overheden			
0,34	Rijk	127.160	134.496	7.336
0,38	Provincies	142.120	150.319	8.199
0,19	Gemeenten	71.060	75.160	4.100
0,09	Waterschappen	33.660	35.602	1.942
Totaal inkomsten		374.000	395.577	21.577

Tabel 5: Verdeelsleutel en bijdragen voor 2025

Op deze bijdragen kan na het boekjaar door de regionale overheden de jaarlijkse teruggave van BTW in mindering worden gebracht. In 2025 is de BTW begroot op 20.400. De deelnemende overheden kunnen deze BTW weer compenseren. De BTW wordt volgens dezelfde verdeelsleutel na afloop van elk kalenderjaar aan de overheden geretourneerd.

5.7 Toelichting op diverse onderdelen

Ad 1 Salarissen en vergoedingen 270.000.

De formatie van het Omgevingsberaad Waddengebied is gebaseerd op notitie 'aanpak versterking Omgevingsberaad Waddengebied' zoals bij de begroting 2022 is ingegaan. Het bureau heeft 4 medewerkers, in totaal 2,34 fte. Daarvan is 2,12 fte in deze begroting opgenomen. De provincie Fryslân bekostigt 1/4 deel van de inzet van de directeur-secretaris. Er zijn geen kosten opgenomen voor de voorzitter. Het voorzitterschap van het Omgevingsberaad valt onder het reguliere werk van de CdK dat hij vanuit zijn rol als Rijksheer op zich heeft genomen.

Ad 2 Huisvesting, administratie en ICT € 36.000

De kosten voor huisvesting zijn iets lager geraamd dan in 2024 door een verduurzaming in het pand. Het Omgevingsberaad betaalt de kosten voor huisvesting aan het Waddenfonds. Tussen alle gebruikers van het Huis voor de Wadden is een verdeelsleutel afgesproken. De energielasten zorgen voor enige onzekerheid in de begroting: deze zullen op basis van nacalculatie worden berekend. Door het nieuwe systeem en de variabel energieprijzen kan dit afwijken van de geraamde kosten. De provincie Fryslân verzorgt de administratieve dienstverlening voor het Omgevingsberaad Waddengebied. Hiervoor is een bedrag van € 2.500 opgenomen in de begroting.

Ad 3 Toogdag Waddengebied € 29.000

Jaarlijks wordt een Toogdag voor alle in het Waddengebied betrokken instanties en overheden georganiseerd. Op deze wijze kunnen de leden van Het Bestuurlijk Overleg Waddengebied en het Omgevingsberaad elkaar spreken en ontmoeten. De Toogdag is een jaarlijkse activiteit die het Omgevingsberaad organiseert (en financiert) samen met het Waddenfonds. Het begrote bedrag is in lijn met de kosten van afgelopen jaren.

Ad 4 Advies, communicatie- en vergaderkosten € 51.800

Dit zijn de kosten die voortvloeien uit de taken, activiteiten en initiatieven. Uit deze post worden vergaderkosten (zaalhuur, IBABS, catering) en de kosten voor werkbezoeken en themabijeenkomsten betaald. Verder is een bedrag opgenomen voor de jaarlijkse kosten van de communicatie.

Het OBW kent gedurende een kalenderjaar 15-20 (thema) bijeenkomsten voor 20 – 40 personen, te weten leden, overheden van zowel OBW en het Vooroverleg. Enkele zijn online.

In 2025 brengen we een 3-daags bezoek aan de Europese Unie in Brussel. De geraamde kosten hiervoor zijn voor alle kosten zoals reizen, overnachtingen, zaalhuur en verblijfskosten.

In 2025 starten we met de pilot Jongerenraad. De totale kosten per jaar zijn geraamd op € 30.000. Wij begroten in dit jaarplan een bedrag van 12.000. We steken in 2025 extra tijd in internationalisering, zowel in trilateraal verband als in Europa.

Bovendien zetten we verder in op de gewenste verbetering op het gebied van communicatie voor achterban en (transparante) publiekscommunicatie. Met de posten Onvoorziene en Advies en opdrachten houden we ruimte voor flexibiliteit in het licht van actuele zaken en/of onverhoopte overschrijdingen.

Ad 5 BTW € 20.400

Het Omgevingsberaad Waddengebied betaalt BTW. De rekeningen die vallen onder de posten 'Huisvesting, administratie en ICT', 'Toogdag Waddengebied', 'Advies- en vergaderkosten' en 'Onvoorziene' zijn BTW plichtig. De begrote BTW is een inschatting op basis van gemiddeld 17 % (ervaringscijfer) over de posten 2, 3 en 4 waarover BTW moet worden betaald (dus inclusief de indexering van die bedragen).

Per 1 januari 2003 is het BTW-compensatiefonds ingevoerd bij gemeenten en provincies. Ook voor het Omgevingsberaad kan de BTW die is betaald worden gecompenseerd. De administratie van de provincie Fryslân betaalt deze rekeningen wel inclusief BTW, maar boekt ze exclusief BTW af. Aan het einde van het boekjaar wordt bekeken hoeveel BTW is betaald. In de begroting van het Omgevingsberaad moet rekening gehouden worden met deze terugbetaling van BTW aan de partners van het Omgevingsberaad. Daarom is hiervoor een bedrag opgenomen.

5.8 Totale begroting 2025

activiteiten		2025
Uitgaven		
1. Salarissen en personeel		
	Directeur-secretaris (0,67)	
	Strategisch adviseur (0,67)	
	Adjunct-secretaris (0,45)	
	Secretaresse (0,33)	
		270.000
2. Huisvesting, administratie en ICT		
	Vaste huurlasten	18.600
	(Variabele) energielasten	5.400
	Training/opleiding	3.000
	Ibabs	5.000
	Administratieve dienstverlening	4.000
		36.000
3. Toogdag Waddengebied		
	Toogdag Waddengebied	29.000
		29.000
4. Advies, communicatie en vergaderingen		
	Vergaderkosten en werkbezoeken	5.000
	Meerdaagse OBW	15.000
	Betrekken achterban, wo jongeren	5.000
	Jongerenraad	12.000
	Advies en opdrachten	5.000
	Communicatie	7.000
	Onvoorzien	2.800
		51.800
5. BTW		
	BTW (gemiddeld 17% over 120.000)	20.400
		20.400
Totaal		407.200

activiteiten		2025
Opbrengsten		
Berekening grondslag	Overheden	
0,34	Rijk	134.496
0,38	Provincies	150.319
0,19	Gemeenten	75.160
0,09	Waterschappen	35.602
Totaal inkomsten		395.577
Saldo begroting (tekort)		-11.623
Voorgestelde dekking uit reserves		11.623
Saldo na dekking		0
Onderuitputting 2020-2023		ultimo 2025 31.357
Gewenste ondergrens reserves	20% jaarlijks werkbudget (140K)	28.000
Vershil ten opzichte van ondergrens reserves		3.357

Tabel 6: Totale begroting 2025

Bijlagen

Bijlage 1: Samenstelling Omgevingsberaad Waddengebied

	naam	organisatie
1	Dhr. A.A.M Brok	Voorzitter
2	Mw. J. Bakker	Lid namens de natuur- en milieuorganisaties
3	Vacant	Lid namens de natuur- en milieuorganisaties
4	Dhr. A. Risseeuw	Lid namens de visserijsector
5	Dhr. H. Post	Lid namens de waddenzeehaven
6	Mw. T. de Vries	Lid namens de landbouwsector
7	Dhr. M. Crossen	Lid namens toerisme en recreatie
8	Mw. K. Phillipart	Lid namens de wetenschap
9	Mw. N. Beekman	Vertegenwoordiger namens het Ministerie van LNV
10	Mw. L. van Duin	Vertegenwoordiger namens het Ministerie van I&W
11	Dhr. E. van der Rijt	Vertegenwoordiger namens het Ministerie KGG
12	Dhr. A. Hoogerwerf	Vertegenwoordiger namens de drie Waddenprovincies
13	Mw. I. van Gent	Vertegenwoordiger namens de vijf eilandgemeenten
14	Dhr. P. Schouten	Vertegenwoordiger namens de negen kustgemeenten
15	Dhr. F. Jorna	Vertegenwoordiger namens de vier waterschappen
16	Mw. A. Borst	Vertegenwoordiger namens de Beheerautoriteit
17	Mw. T. Bok	Directeur-secretaris Omgevingsberaad

Bijlage 2: Vergaderschema Omgevingsberaad Waddengebied

datum	vergadering	tijd	locatie
OBW			
27 feb, 28 feb en 1 mrt 2025	3 daagse en OBW vergadering	3 dagen	Brussel
do 3 april 2025	regulier	09.30-12.30 uur	online
do 22 mei 2025	voorber. BOW en aansluitend een themabijeenkomst	09.30-12.30 uur	HvdW
do 25 sep 2025	regulier en aansluitend een themabijeenkomst	09.30-12.30 uur	HvdW
wo 13 nov 2025	voorber. BOW	10.30-13.30 uur	HvdW
VOO			
di 11 feb 2025	voorber. obw tijdens 3 daagse op 27, 28 feb en 1 mrt 2025	10.00-13.00 uur	HvdW
di 18 mrt 2025	voorber. obw 3 april 2025	10.00-13.00 uur	HvdW
wo 7 mei 2025	voorber. obw 22 mei 2025 - onder voorbehoud ivm MT stukken	10.00-13.00 uur	HvdW
di 9 sep 2025	voorber. obw 25 september 2025	10.00-13.00 uur	HvdW
wo 29 okt 2025	voorber. obw 13 nov. 2025 - onder voorbehoud ivm MT stukken	10.00-13.00 uur	HvdW
Themabijeenkomst			
di 14 jan 2025	thema volgt, inclusief nieuwjaarsmoment	13.00-17.30 uur	HvdW
do 22 mei 2025	thema volgt	13.00-17.00 uur	HvdW
do 25 sept 2025	thema volgt	13.00-17.00 uur	HvdW
Toogdag			
ma 23 jun 2025	inclusief BOW	09.30-17.00 uur	nnb
BOW			
ma 23 jun 2025	BOW	Toogdag	nnb
4 dec 2025	BOW	14.00-15.30 uur	Den Haag

Bijlage 3: Voorraad-agenda Omgevingsberaad Waddengebied 2025

Jaaragenda Omgevingsberaad bijeenkomsten					
	Datum	Wie/wat	Onderwerp	Trekker	Opmerkingen
1.	14 jan	OBW/VOO	Themabijeenkomst		
			Deltaprogramma	Deltaprogr.	
			Communicatie strategie en activiteiten OBW	Bureau	
			Nieuwjaarsmoment		
a.	14 jan	OBW	Ontmoeting Leden OBW met MT		
			Gesprek over samenwerking en BOW-agenda	Bureau en MT	
	4 feb	OBW	Waddendiner	Provincies	
	6 feb	allen	Waddendebat	TK	
1.	11 feb	VOO			
			Vorbereiding OBW feb en april	Bureau	
			Eigen onderwerpen (zie hoofdstuk 4.1)	diversen	uitkomst 28 en 29 nov
			Nieuwe werkwijze doorspreken	Bureau	uitkomst 28 en 29 nov
1.	28 feb	OBW(+)	Brussel 3-daagse 28 feb - 1 mrt		
			Inleiding Martin Cnossen	Leden	
			Inzet EU (dossiers) (en advies?)	Bureau	
			Waddenbalans en Sociaal-ec impact BNW	LNVN en Prov	
2.	18 mrt	VOO			
			Vorbereiding OBW april (zie hieronder)	Bureau	
			Eigen onderwerpen (zie hoofdstuk 4.1)	diversen	uitkomst 28 en 29 nov
			Jaarverslag	Bureau	
2.	3 apr	OBW			
			Inleiding 1 van de leden	Leden	
			Eigen onderwerpen (zie hoofdstuk 4.1)	diversen	uitkomst 28 en 29 nov
			Beleidskader Natuur	LNVN	Vorbereiding BOW vergadering
			Ruimte voor Defensie	Defensie	Vorbereiding BOW vergadering
			PAWOZ	KGG	Vorbereiding BOW vergadering
			Verdieping: Visserij (timing afstemmen)	LNVN/leden	Toekomstvisie Garnalenvisserij / transitie UP
			Jaarverslag	Bureau	
3.	6 mei	VOO	datum onder voorbehoud		
			Vorbereiding OBW = BOW vergadering	MT	Geen ruimte voor andere onderwerpen
3.	22 mei	OBW	voorafgaand aan BOW		
			Inleiding 1 van de leden	Leden	
			Vorbereiding BOW vergadering	MT	Geen ruimte voor andere onderwerpen
2.	22 mei	OBW/VOO	Themabijeenkomst		
			Thema:	???	uitkomst 28 en 29 nov
			Thema:	???	uitkomst 28 en 29 nov
	23 jun	Toogdag	Leefbaarheid		Inbreng Jongerenraad
b.	23 jun	OBW	Ontmoeting met BOW tijdens Toogdag		

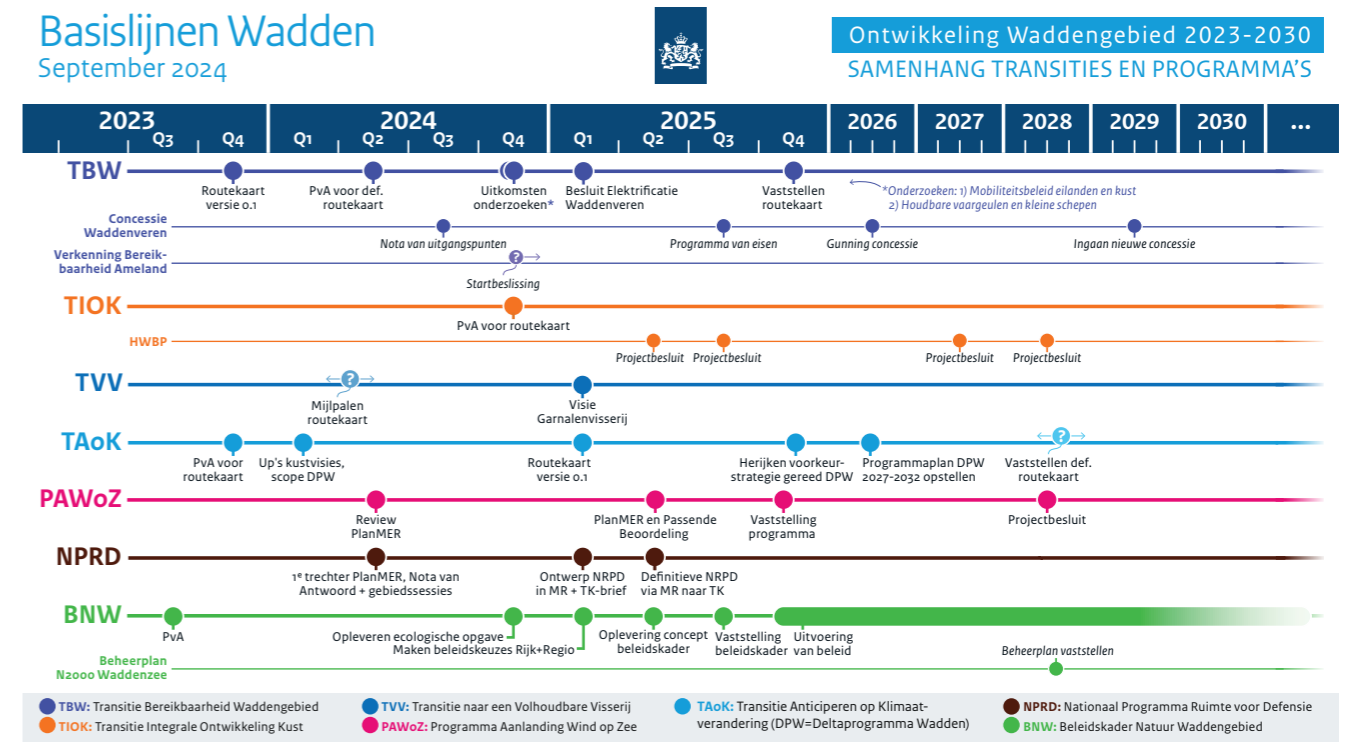
1.	23-Jun	BOW	Tijdens de Toogdag		
			Vervolg ABDTop		
			Defensie		
			UNESCO internationale rechtelijke status		
			Beleidskader Natuur		
			PAWOZ		
			Routekaart bereikbaarheid		
			Concessieverlening		
			Bereikbaarheid Ameland		
			Routekaart Kust		
			Routekaart Klimaat		
			Routekaart Visserij		
			Natura2000		
			Monitoring Uitvoeringsprogramma en Waddenagenda		
4.	9-Sep	VOO			
			Vorbereiding OBW	Bureau	
			Eigen onderwerpen (zie hoofdstuk 4.1)	diversen	uitkomst 28 en 29 nov
			onderwerpen BOW-agenda dec	diversen	uitkomst 28 en 29 nov
4.	25-Sep	OBW			
			Inleiding 1 van de leden	Leden	
			Eigen onderwerpen (zie hoofdstuk 4.1)	diversen	uitkomst 28 en 29 nov
			Verdieping onderwerpen BOW-vergadering	diversen	Vorbereiding BOW vergadering
			Tussenproduct evaluatie Waddenagenda	PB	Vorbereiding BOW vergadering
			Tussenproduct ABDTop	lenW	Vorbereiding BOW vergadering
3.	25-Sep	OBW/VOO	Themabijeenkomst		EZK
			Thema:	???	uitkomst 28 en 29 nov
			Thema:	???	uitkomst 28 en 29 nov
5.	28-Oct	VOO	datum onder voorbehoud		LNV
			Vorbereiding OBW = BOW vergadering	MT	Geen ruimte voor andere onderwerpen
5.	19-Nov	OBW	voorafgaand aan BOW		
			Inleiding 1 van de leden	Leden	
			Vorbereiding BOW vergadering	MT	Geen ruimte voor andere onderwerpen
2.	4-Dec	BOW	Den Haag		
			Vervolg ABDTop		
			Evaluatie Waddenagenda		
			Monitoring Uitvoeringsprogramma en Waddenagenda		
			Defensie		
			UNESCO internationaalrechtelijke status		
			Beleidskader Natuur		
			Bereikbaarheid Ameland / Routekaart bereikbaarheid		
			Concessieverlening		
			Diverse UP's		
			Routekaart Kust		
			Routekaart Klimaat		
			Routekaart Visserij		
			Natura2000		

Bijlage 4: Voorraad-agenda Bestuurlijk Overleg Waddengebied 2025

datum	onderwerp	trekker	opmerkingen
dec 2024			
	Financiering Waddenacademie	IenW	Mondeling
	Vervolg ABDTOPConsult	IenW	Mondeling
	Bereikbaarheid Ameland	IenW/DGMO	Mondeling
	Beleidskader Natuur PvA	LVVN	Mondeling
	Gaswinning	KGG	Mondeling
	Ruimte voor defensie	IenW	Mondeling
	Groeidelta	Provincie GR	Ter besluitvorming
	Stapeling procedures	Gemeenten	Ter besluitvorming
	Jaarplan Waddenacademie	IenW	Ter besluitvorming
	Unesco	LVVN	Ter besluitvorming
	BAW appreciatie evaluatie	LVVN	Ter besluitvorming
	Routekaart bereikbaarheid	IenW/DGMO	Ter bespreking
	Routekaart Klimaat	Waterschappen	Ter kennisname
	Routekaart kust	Provincies	Ter kennisname
	PAWOZ	KGG	Ter kennisname
	Voorraadagenda BOW	IeW	Ter kennisname
juni 2025			
	De internationale rechtelijke status van de Waddenzee	LVVN	Besluitvorming
	Beleidskader Natuur PvA	LVVN	Structureel
	PAWOZ	KGG	Structureel
	Routekaart bereikbaarheid	IenW/DGMO	Structureel
	Concessieverlening	IenW/DGMO	Structureel
	Bereikbaarheid Ameland	IenW/DGMO	Structureel
	Routekaart Kust	Provincies	Structureel
	Routekaart Klimaat	Waterschappen	Structureel
	Routekaart Visserij	OBW	Structureel
	BAW jaarverslag	LVVN	
	Te voortgangsrapportage UP	IenW/DGWB	Besluitvorming
	Signalering nav monitoring hoofddoelstelling Wadden	IenW	Bespreking
	Werkplan en jaarplan OBW	OBW	Besluitvorming
	Jaarverslag Waddenacademie	IenW	Besluitvorming
	Noordzee	Noordzee Overleg	Mededeling
	Natura2000	IenW	Stand van Zaken
	Voorraadagenda BOW	IenW	Ter kennisname
dec 2025			
	Evaluatie Agenda en UP	IenW/DGWB	Bespreking
	Beleidskader Natuur PvA	LVVN	Structureel
	PAWOZ	KGG	Structureel
	Routekaart bereikbaarheid	IenW/DGMO	Structureel
	Concessieverlening	IenW/DGMO	Structureel

	Bereikbaarheid Ameland	IenW/DGMO	Structureel
	Routekaart kust	Provincies	Structureel, ter kennisname
	Routekaart Klimaat	Waterschappen	Structureel
	Routekaart Visserij	OBW	Structureel
	Natura 2000 beheerplannen	IenW	Structureel
Nog niet bekend			
	1ste resultaat Energieverkenning	Provincies	
	Ecologisch baggeren	IenW	
	Nationaal Water Programma 2027-2031	IenW	
	Green Shipping	OBW	
	Parkeerfaciliteiten boorplatforms	Gemeenten	
	Kernwaarden Waddengebied	IenW	
	Drones	IenW/DGLM	
	UP 2: Natuurontwikkeling	LVVN	
	UP7: Onderzoek Ecologische effecten	LVVN	

Bijlage 5: Tijdslijnen

OMGEVINGSBERAAD
Waddengebied